

מסורת הש"ס

(א) גיטין נג. נד: מנחות מט., (ג) ז"ל ותי עלה קר איתא במנחות מט.], (ג) [קדושין מז: וע"ז], (ד) ונחם יב: כריתות י. כסנהדרין מז. [ורויות יא.], (ה) [פסחים פט. גיטין כה.], (ו) פסחים פט. גיטין כה., (ז) [ז"ל אחרן],

תורה אור השלם

- זאת תהיה תורת המצרים ביום סְדֵרְתוּ וְהוּבָא אֶל הַבְּחֵן;

וירקא יד ב וְאִם הָאֵבֶל יֵאָבֵל מְבֹשֶׁר וְבֶן שְׁלֹמֹו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמֶּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגִיל יִהְיֶה וְהַפֶּשֶׁשׁ הָאֵבֶבֶל מִפְּנֵי עֲוֹנָהּ וְיִרְקָא ז יח דברו אל כל עדת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר יְחִידֵשׁ הָיָה וְהָיָה לָהֶם אִישׁ שָׂדֶה לְבִית עֹבֵת שָׂדֶה לְבִית:

פירוש הרא"ש

לזרוק עליו סדס חטאתו ודם אשמו. האי דלא פריך ליה מחטאות ואשמות דמנתינן משום דמי ליה גבי קני וצין וצנות הוה יעד דמשי ליה דלחיי במחוסרי כפרה אכל כרייתא הוה סלקא דעתי דלחיי בכל חטאות ואשמות: הכהנים שפגלו. שחטו בלחם מחריב עבודות לאוכלו או להקריב ותי לומט או חוץ למקומו ותי על השוגגין פטורים אלא שפגול פגול אלמנא דכל פגול גמור מדאורייתא דכל ממתני' המ"ל דהוי פגול דרבנן: אי אברת בשלבא שלוחי דשמיא נינהו היינו דתני שפגולין פגולין. שהרי הפקיעה התורה קרבנו מרמות בעלי ומנמי לכהן מדלג בעיני דעת בעלים: אבאי פגולין פגול. הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואי משום דעשאו שליח לימא לתקוני שדמתי כו': הפקיעה ה' לו לא יחשב (דף טז:) קרי ביה לא יחשב אלמא מתעבת המקריב הויה מתעבה לפסול דמ"ג דלאו דדיה הוה: אלא בעתה יביא אדם חטאת חלב על חבירו. דכיון דילפת אפשר משאי אפשר אי"כ במטאת חלב ממי לליף ויביא מטאת חלב על חבירו ומשי בעל אשמו שוטה גמי אי אפשר להביא מטאת דכיון דלאו בר דעת היה לאו לאחויי מטאת היא דלף פיקח שהפריש קרבן

ושחטתו נפסל הקרבן ואין הבעל מקריב עליה אלא כשהיא מחוסרת כפרה להמיה קדשים: שכן אדם מביא על בניו ובנותיו הקבנים. א"ע"פ שהן לריבין פסח דכמיז שה לביט אבות ואין להם דעת להמטו ופסח אינו נאכל אלא למטייו אלא שהמנאל אכיהם בלא דעתם הויה המנאה וכו"ה ימנא חבירו על פסחו בלא דעתו: שה לבית לאו דאורייתא. הלכך לא ילפינן מוכה גדולל שהוה מחויב מן התורה שיוכל אחר למטונו בלא דעתו: על בשרא קאי ומוכה להו. הא תנן נמנין ומושקין את ידיהם עד שישחט דכמיז ואם ימעט הנית מהיות משה מהיות של שה יוכלין להתמעט ולהתרכות עליו ולא אחר שנשחט: בנות זריות ובנים שפלים. ולא קמי בנות וזכות ובנים אינן וזכין:

רש"י

אם היה כהן. המדיר: **יזרק עליו דם חטאתו** ודם אשמו. קמני סתם דמשמע כל חטאות ואשמות ואש"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דידן נינהו ומאי דם חטאתו ודם אשמו דקמני חטאתו של מזורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: **מוזדין חייבין**.

לשלם קרבן לבעלים: **לתקוני שופיח.**

שליח ולא לעויות: **אמרי.** לעולם שלוחי דידן נינהו ולהכי פייגולו פייגול:

לא יחשב לו. פייגול יהיה מכל מקום:

אלא מעתה. יביא אדם אפי' חטאת

חלב על חבירו שכן מביא קרבן על אשמו שוטה דמשמע כל קרבנות שהיא חייבת אפי' אם אכלה חלב: ומתכן (ט) רבי יוחנן **אשמו שוטה סיכי דמי**. שמהא מחויבת קרבן אי דאכלה כו': **פסול**. הקרבן דהואיל ונדחה כשנשחטית דלאו בת קרבן היא ידחה המס גמי גבי אשה הואיל ונדמית בשעת אכילה נדחית מהכל ואין אדם מביא קרבן חלב על אשמו שוטה. וליכא למירמא מהכא וכי קאמינא דלר' יהודה הא דמביא קרבן על אשמו שוטה כגון זבה או יולדת או מזורעת:

וקפריך תו **יביא אדם כו'**. אלמא אמר ר' אלעזר הפריש פסח על חבירו שלא מדעתו כו': **אמר רבי יוירא שה לצים אבות.** דמשמע אדם מביא פסח ושוחט על בניו ועל בנותיו הקטנים: **לאו דאורייתא הוא.** (א) להכי הפריש פסח על חבירו לא עשה ולא כלום: **וממאי.** דלאו דאורייתא הוא מדתנן וכו': **ואי אמרם שה לצים אבות.** דאדם שוחט על בניו הקטנים דאורייתא: **על בשרא קאי ומוזי להו.** כלומר היאך יכול זה לזכות את אחיו מאחר שנשחט והא תנן (פסחים פט.) נמנין ומושקין ידיהן עד שישחט אלא אומוני להו לאחר שחטת לאו דאורייתא והך משנה משמע דבבניו קטנים מיירי: **אלא.** הואיל ולא דאורייתא הוא למה ליה לאבזוחו למימר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס לירושלים כדי לזרן במזות: **תניא גמי הכי.** כדי לזרן קאמר מדקאמר בניס שפלים ולא קאמר ובנים לא ילאו ידי חובתן מכלל דלא מחייבי מדאורייתא אלא לזרן קאמר: כיון

אלא מעתה יביא אדם פסח על חבירו. לדידך דדנית אפשר משאי אפשר: **לא עשה כלום.** שזריך שימננה עמהם מדעתו: **א"ר יוירא שה לצים אבות לאו דאורייתא.** לעולם צכי האי דנין ומיהו מפסח לא מני למידק דשה לביט אבות לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לריבין להמנות בשה עם בני חצורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דלף על גז דלין פסח נאכל אלא למנויו ה"מ בראזין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן צה: **הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים.** אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: **על בשרא קאי.** כשעלה זה כבר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמיז מהיות משה [שמות יצ] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.): **ומוזי להון.** בתמיה. היאך האב מוכה לאחר מבניו אחר שחטת. א"ג האי ומוכה להם אההוא צן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחר לדשעלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך שכשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחריו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.): **כדי לזרן.** שיהיו רגילין להזדרז במזות: **ונמלאו בנות זריות.** ולא קמני בנות זכו אלמא לא נכתוין אלא לזרז בלבד:

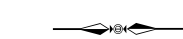
אם מביא קרבן על בניו בשחן קטנים וכו' ואמר רבי יורא שה לבית לאו דאורייתא הוא. כלומר דקטנים אינם לריסים למנות דאם אוכלין מן הפסח לא היו נאכלם שלא למטייו דלא אסר דחמנא אלא להטו דאיתנהו במזות מטוין אכל אותם דלא שייך בזה לא מיירי מידי דהוה אנשים דרשות סן שאע"פ שאין חייבות בפסח מותרות לאכול ממנו ואינו נקרא אלא למטייו וכן בקטנים: על בישרא קאי ומוכה להון. בתמיה כלומר לאחר שחטת יוכל להמטתם והא תנן (פסחים דף פט.) מושקין ידיהן עד שישחטו אכל לאחר שחטת לא אלתא דהמנאל קטנים לאו דאורייתא ובניו דקטנים מיירי: בקבנים למה לי לבישר להו. כיון דלא המטו לזרין:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

לו.

כ א מיי פ"ט מהלכות טומאת נדעת הלכ' א:
בא ב א מיי פ"ז מהל' חובל ומזיק הלכ' ד:
בב ד מיי פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכ' ז (ופ"ג מהל' שגגות הלכה א):
בג ה מיי פ"ג מהל' שגגות הלכה ח (ופסקי שחור ונראה ע"ש כ"ימן):
בר ו מיי פ"ב מהל' קרבן פסח הלכה ח וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שה לבית אבות דאורייתא על בשרא קאי ומזיק. ר"צ וז"ע דהרי בגיטין פ' כל הגט דף כ"ה מוקמינן ליה משום קושא וז' דלחיי שגבר אימנא עניהם מעיקרא ודלמא לעולם דאורייתא הוא וז"ע מנאלמי קושא וז' בתוס' דפסחים דף פ"ט ד"ה אלא: (ב) רש"י ד"ה ומתכן אשתו שוטה לר' יוחנן הכי דמי: (ג) ד"ה לאו דאורייתא ולהכי:

גליון הש"ס

גמ' שכן אדם מביא על אשתו שוטה בר"ה קשה לי הא מה דלמתינן לעיל גבי יולדת שכן מביא על אשתו כריי היית כיון דחויב קרבן דלשה על בעלה מקמי לקרוא דחלת מורת היולדת לרבות אשמו שוטה וכמ"ס הר"ן שם אכל בחלב דלא כמיז מורת ליכא דכיוא ונחמא אין מביא על אשמו שוטה כיון דלרץ דעת ואלע"ג:

תוספות

אם היה כהן. אומר המדיר ממנו וזרק חטאתו ואשמו דמשמע ליה דמיירי בחטאת חלב ודם אלמא שלוחי דחמנא נינהו וכו"ה דמני' לאחויי ממתני' חטאות ואשמות: אבאי פייגולו פייגול לימא לתקוני שדמתי כו' ואלא מעתה יביא אדם חטאת חלב על חבירו. דכיון דילפת אפשר משאי אפשר אי"כ במטאת חלב ממי לליף ויביא מטאת חלב על חבירו ומשי בעל אשמו שוטה גמי אי אפשר להביא מטאת דכיון דלאו בר דעת היה לאו לאחויי מטאת היא דלף פיקח שהפריש קרבן

ושחטתו נפסל הקרבן ואין הבעל מקריב עליה אלא כשהיא מחוסרת כפרה להמיה קדשים: שכן אדם מביא על בניו ובנותיו הקבנים. א"ע"פ שהן לריבין פסח דכמיז שה לביט אבות ואין להם דעת להמטו ופסח אינו נאכל אלא למטייו אלא שהמנאל אכיהם בלא דעתם הויה המנאה וכו"ה ימנא חבירו על פסחו בלא דעתו: שה לבית לאו דאורייתא. הלכך לא ילפינן מוכה גדולל שהוה מחויב מן התורה שיוכל אחר למטונו בלא דעתו: על בשרא קאי ומוכה להו. הא תנן נמנין ומושקין את ידיהם עד שישחט דכמיז ואם ימעט הנית מהיות משה מהיות של שה יוכלין להתמעט ולהתרכות עליו ולא אחר שנשחט: בנות זריות ובנים שפלים. ולא קמי בנות וזכות ובנים אינן וזכין:

ראשון ראשו ורובו לאחר שחיטה, זכה בחלקו. דלמתינן יס בריה דבשעת שחיטה היה זה ראוי לכן ושחט פסח זה עליו, ומוכה את אחיו עמו. לימטת בחלקו (גיטין כה.). כדי לזרזן במצות. אכיהן המנה את כולן עליו משמע שחטת, והא דקאמר על מי שיעלה ראשון, לזרזנהו אהא, כלומר נראה אהה הוא ראשון ולא הודיעם מה בלבו (שם) וכדי לזרזן קאמר, שידורו כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראש לאחריו שחכו על ידו וכך הודיעם (פסחים טז.). תניא גמי הכי. דמשום זריות נקט (שם) דלא נמתיין אלא לזרזן ומיהו טולכו אמנינהו (גיטין כה.). ובנים שפלים. ולא קמני ונמלאו בנות וזכות בפסח ובנים לא זכו (שם).

מוסף רש"י

ראשון ראשו ורובו לאחר שחיטה, זכה בחלקו. דלמתינן יס בריה דבשעת שחיטה היה זה ראוי לכן ושחט פסח זה עליו, ומוכה את אחיו עמו. לימטת בחלקו (גיטין כה.). כדי לזרזן במצות. אכיהן המנה את כולן עליו משמע שחטת, והא דקאמר על מי שיעלה ראשון, לזרזנהו אהא, כלומר נראה אהה הוא ראשון ולא הודיעם מה בלבו (שם) וכדי לזרזן קאמר, שידורו כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראש לאחריו שחכו על ידו וכך הודיעם (פסחים טז.). תניא גמי הכי. דמשום זריות נקט (שם) דלא נמתיין אלא לזרזן ומיהו טולכו אמנינהו (גיטין כה.). ובנים שפלים. ולא קמני ונמלאו בנות וזכות בפסח ובנים לא זכו (שם).